

עלות הפרויקט הוכפלה, אבל השר אלי כהן אישר להמשיך בהסבת תחנות כוח מפחם לגז

ההחלטה התקבלה בהמלצת רשות החשמל, והשר התנה אותה בכך שההסבות יסתיימו עד 2027, אבל בפועל בלתי אפשרי לאכוף זאת ■ בינתיים, לוח הזמנים לסיום ההסבה הפחם נמרח, והעלויות הוכפלו לכ-1.8 מיליארד שקל

עידן בנימין 17 בספטמבר 2025 **דה מארקר**

שר האנרגיה, אלי כהן, חתם באחרונה על המשך פרויקט הסבת יחידות ייצור החשמל מפחם לגז. פרויקט ההסבה כולל ארבע יחידות בתחנת הכוח רוטנברג באשקלון ושתי יחידות בתחנת הכוח אורות רבין בחדרה. לפי עקרונות המדיניות, בתום ההסבה הראשונה נדרש השר לאשר את הכדאיות הכלכלית של הפרויקט לאחר שרשות החשמל בחנה זאת.

הנחת העבודה של הרשות היא שחרף העיכובים הפרויקט עדיין משתלם, תוך התחשבות בתרחישי סיכון ביטחוני ובעיות באספקת הגז. לאור המלצת הרשות, השר חתם על המשך הסבת היחידות — למרות העיכובים המתמשכים בפרויקט והעלויות התופחות.

בהחלטת השר, שפורסמה בשבוע שעבר, צוין תנאי אחד להמשך הפרויקט — שהוא יסתיים עד 2027. "ככל שהצפי להשלמת הסבת היחידות יהיה מאוחר מתום שנת 2027, תשוב רשות החשמל ותקיים דיון בדבר המלצתה להמשיך יישום הליך ההסבה ביחס ליחידות שטרם הושלמה הסבתן", והמלצתה תועבר לאישור השר, נכתב בהחלטה.

בפועל, זהו תנאי תיאורטי בלבד, ואין יכולת לאכוף אותו. חרף הסיכוי הקלוש שחברת החשמל תסיים את פרויקט ההסבות עד 2027, לא נקבעו בהחלטה אבני דרך לפרויקט או התניות, למשל הזמנת הציוד להסבת היחידות בחדרה, כולל מערכת חיבור היחידות לרשת הגז הארצית (PRMS). מרגע שחברת החשמל תזמין את הציוד, השאלה אם להמשיך את הפרויקט או לא, למרות העיכובים, אינה רלוונטית.

רק הסבה אחת הושלמה

אומדון העלות לפרויקט, שבתחילת הדרך היה 900 מיליון שקל, עומד כיום על סכום כפול ולא סופי של כ-1.8 מיליארד שקל. לטענת רשות החשמל, למרות העיכובים והעלויות — הפרויקט עדיין כלכלי.

לוחות הזמנים מנותקים מהתכנון. ב-2019 התקבלה החלטה להסב את היחידות לגז. התוכנית הייתה [להפסיק את השימוש בפחם](#) בשגרה עד סוף 2025 או לכל המאוחר 2026. בשלב הראשון הייתה חברת החשמל אמורה להסב את היחידה הראשונה עד יוני 2022. לאחר מכן הייתה אמורה להתקיים, במשך שנה, בחינה של הכדאיות הכלכלית של הפרויקט. רק אז, אם הוא מתברר ככדאי, הייתה אמורה לעבור חברת החשמל להסבה של חמש היחידות הנותרות בקצב של הסבה אחת בכל שלושה חודשים.

בפועל, עד כה חברת החשמל הסבה באופן מלא (כולל ביצוע כלל הבדיקות מול מנהל המערכת) רק יחידת ייצור אחת — יחידה מספר 1 בתחנת הכוח רוטנברג. ההסבה,

שהתחילה במרץ 2022, הסתיימה רשמית בפברואר השנה. במאי הסתיים החלק הטכני של ההסבה (ללא בדיקות) של יחידה מספר 2. לטענת חברת החשמל, נסיבות נוספות, כגון המלחמה, גרמו לעיכובים בפרויקט, והבדיקות עצמן מבוצעות רק כעת. באפריל, בעיצומה של הסבת יחידה מספר 4, היחידה עלתה בלהבות, ומסנן הפחם שעלה לציבור כ-1.4 מיליארד שקל הושמד. בהנחה שיחידה מספר 3 תתחיל בהסבה בחודשיים הקרובים, אם לא יהיו הפתעות נוספות, היא תסתיים רק באמצע 2026.

אלה רק ארבע היחידות ברוטנברג. לאחר מכן אמורה החברה להסב את שתי יחידות הפחם באורות רבין. אלה שתי היחידות הפעילות יותר בתחנה, מאחר שמותקנים עליהן מסנני פליטות הפחם (סולקנים) ובשל מיקומן המרכזי במשק החשמל. חברת נגה, מנהלת מערכת החשמל, תתקשה לוותר עליהן לתקופות ארוכות לטובת ההסבה — מה שעשוי לעכב אותה עוד יותר.

בולעים צפרדעים

כשהחלטה התקבלה ב-2019 — ובהתחשב בלוחות הזמנים והעלויות הצפויים בזמנו — היא נחשבה החלטה טובה. היום התמונה נראית אחרת. גורמים בממשלה טוענים בשבועות האחרונים כי המשך הפרויקט נעשה בליט ברירה. לדבריהם, למרות העיכובים והכפלת העלויות — קשה לסגת מהפרויקט בשלב זה.

הממונה על התקציבים במשרד האוצר לשעבר, יוגב גרדוס, אף יצא פומבית כנגד עמדת רשות החשמל. במכתב ששיגר לשר האנרגיה כתב כי זהו מהלך ל"הכשרת בזבז של מיליארדי שקלים על חשבון אזרחי ישראל". הסיכוי שההסבות יסתיימו במלואן עד 2027, לאור העיכובים עד כה, הוא קלוש. למרות זאת חברת החשמל כנראה תמשיך בהסבות — ולא משנה כמה כסף יעלו וכמה זמן יידרש.